

HARANGI LÁSZLÓ NAPLÓJA

Isten nevében!

Hozzád emelem szememet én hitvány emberféreg,
Ne hagyj kétségbeesnem, mikor magamra nézek,
Irgalom tengere, erőm, éltem, reményem,
Te vagy a szabadítóm, te vagy a menedékem!
Szennyes valóm letisztul, elhalt lelkem megéled,
Boldog s erős vagyok én Istenem — tevéled.

1931 jan. 1.

Január 2. Jézus neve

Mint katona, ha a szeretett vezér nevét hallja, bizalom, erő, bátorság, lelkes büszkeség tölti el, úgy ejtem ki neved. Az emberi nyelvnek nincs több ilyen gazdag tartalmú, ilyen horderejű szava. Gyűjtőpontja minden isteni és emberi értéknek. Hányan harcoltak ellene, még többen mellette! Tudomány, művészet, emberi cselekvés legnagyobb motívumait belőle vette.

Ó, kimeríthetetlen erőforrásom, tehozzád járulok. Boldogan, bizón, királyi önérzettel ejtem ki nevedet.

1932. Vízkereszt

Ma végre hozzájutok a naplóíráshoz. Kezdem a kórházban átélteket leírni, ahogy akkor éreztem és elgondoltam:

Elnyugvásom az Űrban

(Utolsó életszakaszom feljegyzései.)

1931 dec. 30. Azt hiszem, rákom¹ van. Az orvos mélyen betapintott jobbról a tüdőm alá és azt mondta a másiknak érthetően: «Itt. Egészen biztos». Ez tegnap történt, és eleinte mintegy elsiklott a fülem mellett. Látogatási idő alatt nevetve meséltem, hogy hol a hasamban találnak valamit, hol a fejemben. De aztán, hogy este eloltották a villanyt, mint egy lobbanásra, egészen éber lettem. Az agyam nagy tisztasággal kezdett dolgozni. Nem «gondolkoztam», hanem rendszertelen, de tiszta meglátások sora tódult fel bennem. Egyszerre megértettem a bennem régen gyökeret vert fáradtságot és azt az érzelmi meggyőződést, mely

¹ Ez tévedés, akkor még semmit sem tudtak megállapítani nála. Halálakor derült csak ki, hogy belső részét tbc. roncsolta szét.

három év óta állhatatosan és világosan mondja egyre, hogy «mindennek vége van, nincs tovább.» Tehát ez az !

Hogy mit érzek? Félelmet, szomorúságot semmi esetre. Mély megilletődést és csodálatot. Azóta csak két alapérzésem van — mely talán egy is voltaképen : — gyönyörködés a világ és az élet szépségében, és hálás csodálata az isteni jószág erejének.

Dec. 31. Mert ahogy így éjszakáinkint felmerülnek bennem a látások, ahogy most szilveszteri szentgyónásra készülök : mint hogyha napkeltével mennék szembe, egyre világosodik minden. Éjszakák önkéntelen, és szinte azt mondhatnám, öntudatlan «meglátásaiban» néhány nap alatt átlendülök az isteni perspektívák világába. Sohasem álmodott mértékben kezdem érteni önmagammat és a jó Isten csodálatos terveit. Ó, én lelkem, emberi lélek, milyen csodálatosan szép, nagy és gazdag vagy. Milyen elragadtatott megrendüléssel állok mélységeid felett. Most értem az Evangéliumot, hogy a lélek több, mint az egész világ.

1932 jan. 1. Ez a megértő állapot inkább ma kezdődött. Addig a megértés inkább a betegségre vonatkozott. Régi apróságokból, egy-egy elejtett szóból, egy arckifejezésből, melyek azelőtt is feltűntek, de nem értettem őket, most mint egy bűvészserpenyőben magától egységes kép állt elő. Emlékszem, mikor még tavasszal a doktor a tudómet vizsgálván diványra fektetett, és a gyomromat, testemet is kitapogatta. Éppen úgy, mint drága Flóra anyánknál.¹ Érdekes, hogy akkor feltűnt, és mégsem vettem észre. Később dobolt, a felpuffadt, «meghízott» testemen, mely kongó hangot adott. Még tréfáltunk : «Még kisül, hogy víz van ebben a pocakban» — mondta. Nevettünk rajta. Már értem, hogy miért kellett mindenáron ajtót törni a másik szoba felé ! Szegény kis V.-re pedig csaknem haragudtam érte. (Ha tudnék egyáltalán haragudni rá !) Istenem, hány szerető jószándékot magyaráztam félre ! Bár az utóbbi időkben erős elvemmé lett, hogy mindenkiről csak jót tegyek fel. A karácsonyi meglepetésnek kívánt lefényképezésem, F.² egy elfojtott sóhaja és önfeledt arca a karácsonyi búcsúzáskor, mind apró jelek voltak, melyek az én belső világos érzésemet : hogy nagy beteg vagyok — támogatták. De mindez csak itt lett világos és kerek egész bennem.

Ma reggel eljött hozzám az Oltáriszentség. A klinika kedves, könnyörülő jószág-tól áthatott papja hozta. Tegnap a gyónásnál is éreztem, hogy milyen finom illetve van ennek a tapasztalatok által bölccsé lett papnak a lelkek ápolásánál. Bár kábult voltam, és minden erőlködésem ellenére sem tudtam visszaemlékezni az elmúlt évre (az események, még a tegnapiak is, könnyen elmosódnak és megzavarodnak bennem egy idő óta, fokozatosan, ellentétben a lelkiekben való tisztánlátással), a gyónásom mégis jó gyónás volt. Teljesen megkönnyebbültem és megnyugodtam.

Az Isten tervei szerint szinte magától értetődőnek láttam, hogy én *így* és *most* haljak meg. Hiszen mikor anyám rákban vergődött, magam rimáncodtam Istennek, hogy adja majd nekem a szenvedéseket, csak őt ne kelljen szenvedni látnom. Hiszen azt el tudtam fogadni az Úristentől, hogy elveszítsem anyámat, de ha a szenvedését végig kellett volna nézmem : megőrültem volna. Most pedig egyenesen boldog vagyok arra a gondolatra, hogy az ő útjukon mehetek az Istenhez. Hogy amit kívülről kétszer végignéztem (a rákbeteg haldoklását : lassú hervadását), azt belülről is átélhetem és így valamiképen részese lehetek az ő szenvedéseiknek. Hiszen a legrettenetesebb gyötrelmem úgyis az volt, hogy nem tudtam a lelkükhöz férni. Hogy komédiás álarcra vigyorogtam, mikor tudtam is, hogy keresztüllátnak

¹ Édesanyjának testvére 1929 febr. 2-án májrákban halt meg.

² A család legbizalmasabb barátja.

rajtam. Ők talán valahogy reflektálatlan, természetes naivitással, kevésbé felkészülten álltak szemben a halállal és csak a betegségben értek meg. De azért nagyon fáj, hogy annyira lebecsültem az isteni kegyelem erejét, és nem mertem komolyan és melegen érintkezni velük, mint «elköltözőkkel», hanem ostoba és üres biztatással, sőt tréfával vétkeztem a lelki méltóság tisztelete ellen.

Most pedig magamon ámulva látom, hogy egy napról a másikra bölcsé : látóvá és szentté : kereszténnyé tett az Isten ereje. Nem ismerek magamra : arra a nyafogó, aprólékosan aggodalmas, felületes, elkényelmesedett, gyáva nyárspolgár magamra. Mintha a lelkem pislogó kanóca most hirtelen nagyot lobbant volna, hogy most már természetfölötti erővel világoskodik a hátralevő kis időben.

Ezek a látások az én boldogságom. Valami ilyen lehet a mennyország.

Délután bent volt I.¹ Hosszan és jól beszélgettünk. Arról is, amit külön kértem reggel a szentáldozásban. Milyen szépek a lelkek, mikor így egy-egy órára ki tudnak szabadulni a földi élet hálójából, az idegek kötelékeiből. Csupa gyengédség, meghatott szeretet volt. Éreztem, hogy a lelkét is odaadná értem. Istenem, ha én is mindig úgy tudtam volna látni és érezni, mint most ! De sokat aludtam, de keveset éltem ! Mennyire átengedtem magam napi dolgoknak, önző, kicsinyes, ideges lélegzőcsöveknek. Elhanyagoltam a lélekkapcsolatokat, szerettem és magam közé homokzsákokból torlaszt emeltem.

Jan. 2. Mára ismét eggyel több megoldott probléma. Mindennap nyílnak a lelki zárok és mindig jobban elcsodálkozom az Isten bölcseségén, jóságán és az élet nagy harmóniáján. Tegnap még keserűen emlegettem I.-nek futó célzással, hogy «műveim nincsenek.» Ez keserűségem volt. Húsz esztendeje vagyok író (1911-ben jelent meg versem az *Életben* először) és még nem alkottam semmit. Amit írtam, azt sem tudtam kiadatni. A világ nem tud rólam. De most már nem fontos. És Isten egy gondolatot adott, mely a pusztá rezignációt teljes harmóniává oldja fel. Úgy tetszik, hogy megértettem, mit akar tőlem. Hisz azt, hogy nem első-sorban munkára, nagy alkotásra teremtett engem, egész testi-lelki alkatomból világosan ki lehet olvasni. Engem penitenciának szánt az Úr szegény szüleinek és talán még arra, hogy türelmes étellel és szép halállal «bizonyosságot tegyek az igazságról.» És akkor villant fel bennem ennek a napló-félének a gondolata. Ha végig megtart Isten kegyelmében (ahogy reményelem), ennek a csendes elmúlásnak feljegyzései nagyobb jót munkálhatnak, mint egy derekasan megírt regény. Ha békét és emelkedést adhatnak egyeseknek, boldog volnék. Valahogy így szeretném leróni hálámat az emberek iránt. Hiszen mennyi jót tettek velem ! Idegenek is, villamoson, utcán, hány-szor segítettek ! Mindenki jó volt hozzám. Nem emlékezem, hogy valaki valaha bántott volna. A Kaplony-utcában a Károlyi-forradalom alatt gyerekek megdobáltak és kicsúfoltak, mikor délután sétáltam bicegve a napon. De azok sem rosszaságból tették, és én hívtam is őket magamhoz, mert szerettem volna cukrot adni nekik.

Lehet, hogy ez szép és megható volt tőlem, és hogy talán dicsekvés, hogy említsem. De én nem magamról szeretnék hőskölteményt írni, hanem az isteni kegyelem erejéről. Azért csak azt jegyzem itt fel, ami az ő munkája bennem. Sáros, piszkos, kicsinyes, önző magamat, aki saját erőmből vagyok, most nem festem le részletesen. De hisz az ember nyomorúságát kiki tapasztalja magában, és elhiszi, hogy milyen nagyon hitvány és utálatos vagyok önmagamban, s hogy ezt nemcsak szerénykedő alakoskodásból mondom.

Főművemnek tehát ezt a pár oldalt szánom. Nem tudom, meddig nyúlik, de

¹ Unokanővére, kivel együtt töltötte gyermekkorát.

befejezésre nem szorul, akárhol szakad meg. Ez is nagyon megnyugtató, és nemcsak eltörülte a «letört pálya» érzését, hanem ambíciómnak teljes kielégülést ad. Igaz : «szeretném magam megmutatni, hogy látva lássanak». Ez nemcsak dicsőségszomj, hanem minden vérbeli író lelki szükséglete. De itt most teljesebben, mélyebben kifejezhetem magam, mint a szépirodalomban. Tegnap az újévi misében erről a kitételről elmélkedtem : «sobrie et juste et pie vivamus in hoc saeculo, exspectantes beatam spem et adventum gloriae magni Dei et Salvatoris». Ebben benne van az én újévi programom : józanul és jámboran, éberrel figyelve várni «áldott» reményét (eljövetelét) az Úr dicsőségének. (Milyen gyöngéd ez az áldott jelző!) Nincs is más vágyam, mint precízen és finoman kifejezni minél többet a lelkem gazdag életéből. Tudatos művészmunkának, de teljes őszinte egyszerűséggel lelki sírkövet állítani magamnak, az Isten dicsőségére.

Nem tudnék azzal a hősi némasággal meghalni, ahogy anyám, aki a halálra való lassú érzéséből mártír-hősiességgel egy szót sem árult el. Csüggedését, harcait magába zárta. Én csak sejtettem, és most kezdem érteni, hogy min mehetett át. Szeretném fenéig inni az ő kelyhét. De belőlem az élmények ki akarnak törni. Soha ennyi mondanivalóm nem volt. A legkisebb esemény is csodálatos gazdag élmény. Csupa nagy, szent, gyönyörű történik bennem és körülöttem.

Milyen szép volt például ma délelőtt, ahogy P. doktor elbúcsúztatott. Mélyen megindított férfias őszintesége és gyengéd tapintata. Ahogy a bajomról beszélt velem, nem volt egy kétszínű szava, hazug biztatása. A lélek méltóságának megbecsülését felemelően éreztem nála. Voltaképpen azt mondta, hogy rajtam nem lehet segíteni. Megértettem rögtön, hisz ezt éreztem tisztán, már mielőtt a kórházba jöttünk. De mégis olyan finoman, megnyugtatóan beszélt, hogy nálamnál kevésbé éber lelket elfogott volna a földi reménység illúziója. Ez a keresztény orvos. Magasztos emlékéket elviszem magammal. Amikor megköszöntem a jóságát, úgy láttam, hogy könny csillant meg a szemében. Ahogy összenéztünk, éreztem, hogy a lelkemmel beszél, nem az «értelmes húsdarabbal», mint annyi más orvos. Amivel pedig az ágyamhoz lépett, az mint ünnepélyes hajnali harangszó visszhangzott a lelkemben : «Ütött a szabadulás órája». Enyelegve mondta, a kórház rabságra, de bennem éppen akkor kezdett szárnyat bontogatni a lélek, útrakészülődve a testi börtönből. Szeretném, ha ezt ő is olvasná. Általában szeretnék mindenkinek elmondani mindent. Barátok, jóltevők merülnek fel előttem, akikhez szólni szeretnék. Testben nem érzem fontosnak láthatni őket, de szeretném, ha a lelkemet ismernék mindazok, akik szeretnek, és akiket szeretek. Az utóbbiak közt ott van minden ember. Elnézem például a társaimat az ágyakon. Tegnap még vadidegenek voltak, többet nem is látom őket. És milyen csodálatos alkotása mindegyik az Úristennek, és mennyi jó van bennük ! Az apácák, a kórházi ápolók, az orvosok, mind szeretett, tisztelt lelki testvéreim lettek. Megdicsőülést, csodálatot és nagy szeretetet érzek irántuk.

Kisütött a nap. A kórterem karácsonyfája tündéri fényben ragyog a nap-sütéstől. Engem most öltöztetnek. Indulunk. Olyan az egész, mint egy álomszerű diadalmenet. Elindulás a mennyország kapuja felé !

Január 2—3—4. Rózsadomb¹

Csodálatos ! Talán nem volt az életemnek még három ilyen mélyjáratú napja. Az álmatlanság, a testi gyengeség megfinomít és átszellemít mindent. Éjszaka éber

¹ Felesége családjánál.

látásokban az élet csúcsein járok. A jövőt festem magamnak. Nem az enyémet, hanem az övékét. Néha, mintegy villanásba, látni vélem az Isten terveit: az én halálommal nehéz csomók oldódnak majd meg: O.¹ Gödöllőn a kis házban, V. talán itt. Talán I.-n is segíthetek, ha úgy enged meghalnom Isten, ahogy most emel magához. Csodálatosan jó és nagy az Isten. Ha egy-egy ilyen tervét megértem, sírok a megrendüléstől. Úgy összevág minden, és olyan szép! Az élet mélysége és a világ szépsége érzékenyít el. Gyönyörködöm búcsúzó meghatottsággal, de nem vagyok szomorú és nem kívánnék megtartani semmit az elsikló világból. «Olyan nagyon szép volt», mondom hálás könnyek közt magamnak és ha ezután vallatom magam: «Szeretnél itt maradni? Élni tovább a tűnő életet?» azt érzem: «Nem. Nincs bennem az élet vágyának még szikrája sem. Csak olyan szép volt, olyan nagyon szép volt». Nappal pedig nézem a világot és meleg belső megindulással érintkezem az emberekkel. Úgy tetszik, hogy most jobban látom őket. Úgy megérem jóságukat. Derék, hűséges, erősjellemű emberek a rózsadombi ház lakói. Az üres karosszékekben még láthatatlanul ott virraszt felettük fehér szakállal, tisztos fejével Nagypapa, a germán szolidság, fegyelem és hideg méltóság páncélja mögé szorított meleg érzés. Ilyenek ők is, de már melegebbek. Magyar vért oltott már beléjük a Nagymama, a ceglédi 48-as polgármester vérét, aki rajongó híve Kossuthnak. Melegebbé tette őket a közös szenvedés is, a kis unokák melegítő hatása. És — úgy érzem — a mi kettőnk harmonikus házassága is. Legalább V. édesanyján határozottan érzem, hogy üdül fel a gödöllei kis házban közöttünk. És ilyenkor nem is tudja, hogy elköltözött áldott lelkek melege sugárzik rá a vénhedt falakról, akik nagyon tudtak szeretni és áldozatos életükkel szentelték meg itt a földet.

Csak most látom, hogy mennyi nem remélt melegséget találok köztük. Nagyon szeretem őket és érzem, hogy ők is szeretnek.

Nagykeresztmamától külön elbúcsúztam. Kértem, hogy áldjon meg. Megtette. Úgy érzem, hogy Pestet többet nem látom. Az autón oda-vissza sorban elbúcsúztam tudatosan mindentől. Sok emlékem van ott. De egy szemernyit sem fáj, ha arra gondoltam, hogy mindent utoljára láttam. Elevenen él bennem, hogy mindent és mindenkit megtalálok újra az örök életben. A jelenségek szinte már csak üres képek az én lelkem előtt. Régóta szokom már ehhez a látásmódhoz. Valamiképen velem is született, és a filozófia kifejlesztette bennem. Nekem könnyebb lesz meghalnom, mint az anyáknak volt. Az én anyuskám valahogy a józan földi érzésű emberek közül való volt, vallásossággal, érzékkel a költészet és tudomány iránt, de metafizikai lendület nélkül. Miattam is nagy gondok nyomták, ha a halálra nézett, Flóra anyának nagy képzelete, szárnyaló lelke volt, de az erőteljes életérzés, élnivágyás húzta vissza. Szenvédélyes lelkében csak lassan higgadt le az élet rezignációvá, kevés volt benne anyám csendes, megadó természetéből. Én örökölttem a csendes életről-lemondás adományát, a metafizikai valóság pedig kézzelfoghatóbb és bizonyosabb nekem a földinél. Ha Isten segít, könnyű lesz itthagynom ezt azért. Nem bízom el magam. Tudom, hogy lehetnek és lesznek is még erős kísértések, ha már komolyra fordul az állapotom. Apám családjában betegesen erős volt a halálfélelem és ez a rettegés megvolt bennem is gyerekkorom óta. Imádkozom, erősen, boldog halálért, alázattal, de bízva.

Jan. 21. Nagyon elmaradtam az írással, de ami fontos, elevenen él most is bennem. Itthon S.-val beszélünk őszintén. Nem rák. Az agyamban indult meg újra a régi folyamat. Megáll-e ezzel a bénulással, vagy halad majd tovább? Lehetséges, hogy akkor is évtizedek telnek bele, míg végez az agyammal. De én ismerem az

¹ Idősebb unokanővére, kire kisebbik házát hagyta.

orvosi nyelvet. Az első napokban olyan gyenge voltam itthon, hogy egészen közeli- nek hittem a halált. De inkább örömet és megnyugtató elcsendesülést éreztem. Elég nekem az Anyákra gondolni, O.-t elképzelni itt a kis házban, mint a kis szentély őrzőjét énutánam ; és még ha majd fáj is meghalni, ezek föltétlenül meg- vigasztalnak.

Csodálom és szégyenlem a fantázia játékát, mely újra megtévesztett.¹ Lel- kemnek mindenestre javára vált, ha van is benne sok a felsülésből. Képzelődő voltam világletemben. A képzelet sokszor segített megsejteni az igazat, még több- ször vitt tévútra. Sok gyönyörűt álmodtam így, de sok retteneteset is. Mégis a vallás után ez a képzelet volt a legnagyobb kincsem. A mindennapi életet vagy érdekes «nagy» eseményekkel tölti meg, vagy egyszerűen kiemel belőle : embert, munkát, lelki élményeket megnagyít, megszépít, gyönyörűre színesít. Sokszor szinte roska- dozom az átélt negyszerűségek súlyától. És mégis több ez, mint pusztá álom. Sokszor úgy érzem, hogy a képzelettel a világ és az élet igazi valóságát fogom át. Emberben például még sohasem csalódtam. Nem illuziókkal aggattam tele őket, önkényes fantáziajátékkal, hanem meglevő jótulajdonságaikat láttam esetleg meg- nagyítva. Volt, hogy a gyarlóságukat csak később láttam erősebben, és azok fájtak is, de nem csodálkoztam, nem «ábrándultam ki» (ábrándjaim úgyis csak nagyon kevesekre vonatkozóan voltak !), hisz mindig tudtam, hogy «emberek», nem hősök és nem égi lények. Talán mert sohasem «vártam» semmit az emberektől, azért nem csalódtam bennük. Azt is hiszem, hogy az a sok jó, melyet bennük látok, igazán megvan a gyengeségek alatt, ha esetleg ritkán tud is érvényesülni, és hogy mégis az az értékes rész bennük, az *igazi én*. Hisz tudom magamról, milyen ritkán sikerül olyannak lennem, amilyen forró vággyal lenni szeretnék és aminő lelkiséget *igazinak* érzek magamban. *Vágya szerint* pedig minden ember jó, «rossz» lenni, tudatosan senki sem akar (az elkeseredett dacos se, a lelke legmélyén), csak azt nem látja sok, hogy mi a «jóság» s még gyakrabban a távolságot nem látja, melyben attól van. Nem magát törekszik közelíteni az ideálhoz, hanem az ideált meglevő lelki képére szabja. De talán mindenkinek szüksége van rá, hogy «jó»-nak tartsa magát valami- képen, és így, ha ferde és tökéletlen módon is, de a jóságból él mindenki. A leg- cinikusabb «életművész» is, amikor oldalba rúgja durván az erkölcsöt, az életre- valóságnak, a magasabbrendűségnek érzésével teszi, a tökéletesebb, «felsőbb erköl- csiség» érzésével. Szép, jó, bölcs akar lenni minden ember, legalább a maga szemé- ben. Élni csak úgy tud, ha valamiképen (önáltatással legalább) ezeknek az örök kincseknek birtokában érzi magát. Ahol pedig kincsünk, ott a szívünk : innen az én (éppen nem idealizáló) emberszeretetem legmélyebb forrása.

Ahogy az embert, az életet is ilyenféleképp látom, a képzelet színes üvegjén át. Minden «csoda» minden nagy és ünnepélyes esemény. Attól kezdve, «hogyan tudom a tollat kezembe venni : lelki elhatározást átvinni a testre?», a történések, változások egymásbafonódások, lelki megrezdülések végtelen sokszerűségű lán- colata, titokzatos és hihetetlenül egyszerű ! Egy tanítvány alkalmatlan érkezé- sénél hányszor éreztem magamat bunkót ragadó ősembernek, aki megy, hogy a családjának élete árán is megszerezze a mindennapi húst. És efféle képek ilyenkor erőt, kedvet, szinte «hősi» lendületet adtak fáradt testemnek.

A fáradt test ! Bizony ez az én részem. Ha arra gondolok, hogy fogyó szel- lemi erővel, rokkantan kell esetleg haldokolnom, sokáig élő-halottként, hát kicsor- dul a könnyem. Keserőséget akkor sem érzek : Legyen meg az Isten akarata. De a küzdő szép életre visszanézni, mint akinek már talán nem lesz része többet

¹ Arra a téves hitére céloz, hogy rákja van és egészen közel a vég.

a komoly munkában : ez fáj. Talán egyedül ez minden között, amit elhagyni elkészültem magamban. Hogy mikor hagyok itt mindent? Éppen oly kevésé tudhatom, mint azelőtt. Az orvosok sokszor kimondták már, hogy ennyi meg ennyi éves koromban meghalok. Lehet, hogy most végre meggyorsul a pusztító folyamat, lehet, hogy soká húzódik, vagy meg is áll egy időre. Jól esik azt remélnem, hogy öreg ember nem lesz belőlem. (Gyermektelen öregség ! Bár az Úristen elég hatalmas volna ezt is pótolni valahogy.) Máskülönb pedig élek csendes békességben, csak mélyebben, mint eddig. Azt a várost valahogy sokkal szeretőbb és figyelmesebb szemmel nézzük, ahonnan útra készülünk. Így kellene mindig látnunk és éreznünk, akkor az életünk az volna, aminek lennie kellene : csodálatos és királyi út az örökkévalóság felé.

Egy éjjel felébredve, ezt a verset *kellott* írnom. Magától jött és szinte kényszerített, hogy egybefogjam : később aztán simítottam rajta tudatosan is :

Beteg csendes imádsága:

Láztól lesorvadtt két karom
A betegágyból feléd tárom :
Ne rajtam, Uram, rajtuk könyörülj !
Könyörülj a vergődő világon !

Nekem már jó a csendes szigeten
Kettesben üldögélni véled,
Míg nyitja halkán ajtaját
A csodálatos örökélet.

De vérben, jajban áll a Föld,
S engem iszonyú jajszó ráz át :
Testvér . . . barát . . . és embermillió . . . !
Jaj, csitítsd el a kínok lázát.

Ha áldozat kell : én legyek,
Kicsi szívárvány komor égen :
Add nekik látni boldog magadat,
Ahogy megadtad nekem.

Különb napról-napra erősödöm. Az arzén érezhetően működik. Lassan dolgozgatok már. Jó ez is. Minden jó, ahogy van. Ez nem megnyugvás és hit nálam, hanem szinte már «látás.»

Jan. 30. Azóta már megjárta egy hullámvölgyét belső életemnek. Ilyenkor látom, hogy szép fellendüléseink, képzelt szépségünk és erényünk mennyire csak az Isten ajándéka, ránkvetődő sugár. Üres, fekete és gonosz, ami bennem ásit, csak egy jó van bennem : a nagyravágyó, égrekiáltó Istenvágy. Igyekezem megtartani magamban, ami kegyelméből érezhető, élesztem a reményt, bízom és alázattal várok. Rázogatom a hétköznapi porát elhanyagolt lomha lelkemről. Bánat, elmélyített bűnbánat. Tudom, hogy milyen anyag vagyok a kegyelem ápolásában, holott a csendes, pihenő életben ugyancsak volna időm elmélyülésre. Miért esik jobban gyáván elásni magam hóbortos és felületes gondok közé? Miért nem tárom ki legalább egy félóra napjában szomjas lelkemet az Istennek, mikor a lelkem legmélyén csak az Úristen és a halál foglalkoztat éjjel-nappal? Nem kínoz, nem fenyeget egyik gondolat sem. Ha felnézek rájuk, megtisztulva és megvigasztalódva kelek fel az elmélkedéstől. Miért húzódok vissza mégis újra az öntudatos élet mélységeitől? Játékos képzelet és lusta magam-elhagyás a csábításaim.

(Folytatjuk.)